

Регіональний Східноєвропейський центр моніторингу пожеж

Regional Eastern European Fire Monitoring Center (REEFMC)

Адреса: м. Київ, 03041, вул. Героїв Оборони, 19, офіс 67А Тел. / Факс 044 527 82 82

Сергій Зібцев

Завідувач лабораторії лісової пірології

Навчально-наукового інституту

лісового і садово-паркового господарства

Національного університету біоресурсів і природокористування України

Директор Регіонального Східноєвропейського центру моніторингу пожеж (REEFMC)

м. Київ, вул. Героїв Оборони 15

навчальний корпус 1, ауд. 67А

sergiy.zibtsev@nubip.edu.ua

www.nubip.edu.ua

<http://nubip.edu.ua/reefmcu>

Пресс реліз

Регіонального Східноєвропейського центру моніторингу пожеж (REEFMC)
щодо лісопожежної ситуації у зоні відчуження ЧАЕС

За даними дистанційного зондування землі (ДЗЗ) встановлено, що 26 квітня 2015 р. на південно-західній межі 10-км зони ЧАЕС у зоні з високим рівнем радіоактивного забруднення розпочалася рослинна пожежа, яка розвивалась протягом 27-30 квітня на перелогах із переходом на лісові масиви (рис. 1).

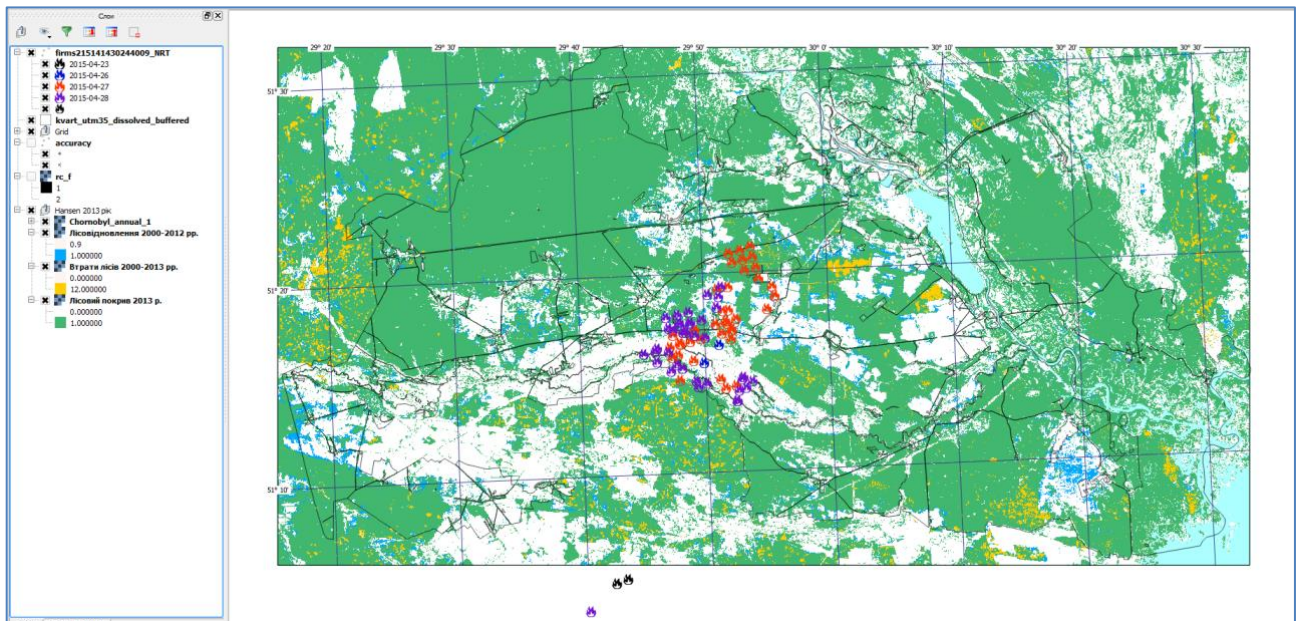

Рис. 1 – Динаміка розвитку осередку рослинних пожеж у зоні відчуження протягом 26-28 квітня 2015 р. за даними ДЗЗ. Автор - Миронюк В.В.

Велика кількість горючих матеріалів внаслідок захаращення лісів сприяла швидкому зростанню інтенсивності та фронту горіння. Детальна інформація розміщена на сайті Глобального центру моніторингу пожеж (GFMC) <http://www.fire.uni->

freiburg.de/GFMCnew/2015/04/28/20140428_ua.htm – партнеру REEFMC. Уяву про масштаб горіння надає ресурс - <http://bit.ly/1HO6NDc>.

Регіональним Східноєвропейським центром моніторингу лісів за даними дистанційного зондування землі (Landsat, MODIS) встановлено, що в межах контуру горіння площа перелогів та лісів становить 10 800 га (рис.2).

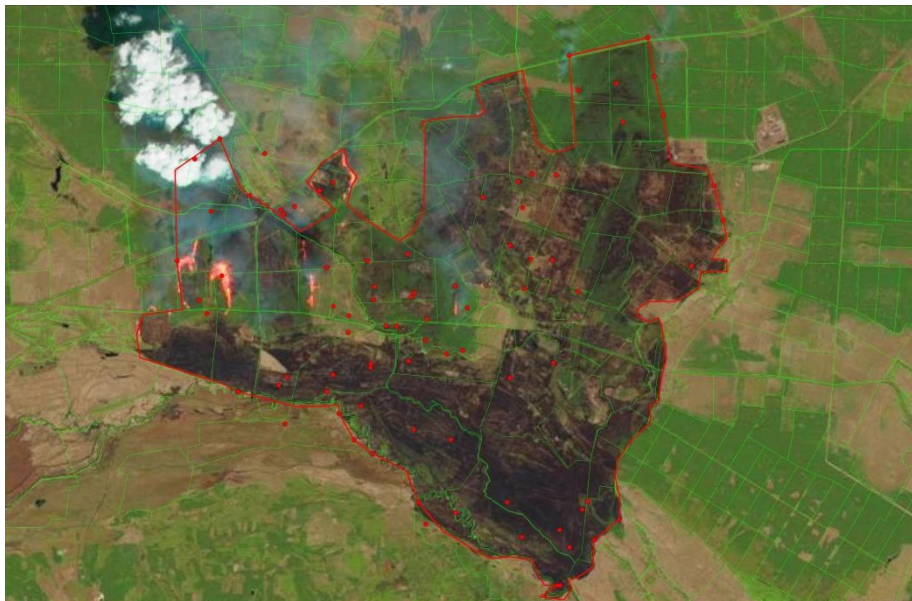

Рис. 2 – Контур рослинної пожежі особливо великого розміру площею 10 800 га у Чорнобильській зоні відчуження та осередки найбільш інтенсивного горіння протягом 26-28 квітня 2015 р. Станом на 28 квітня горіння продовжувалось у східній частині пожежі.

Найбільше пошкодження пожежею лісові землі Луб'янського лісництва, в меншій мірі Корогодського та Дитяківського лісництв державного спеціалізованого лісового підприємства «Чорнобильська Пуща», що підпорядкована державному комплексному підприємству «Чорнобильській спецкомбінат». Необхідно звернути увагу на те, що в центрі осередків горіння знаходиться лісова пожежна станція та пожежно-спостережна вежа, що вказує на відсутність там персоналу під час виникнення та розвитку пожежі або неготовність до швидкого гасіння пожежі (рис. 3). Дана пожежа є найбільшою в Україні з 1992 року, коли у Чорнобильській зоні відчуження лісовими пожежами було знищено 17 тис га лісів, в тому числі 5 тис га верховими пожежами.

Радіаційні наслідки пожежі дуже суттєві як для України, так і для більшого регіону. За попередніми оцінками Українського НДІ сільськогосподарської радіології НУБіП України внаслідок пожежі підйом у повітря ^{137}Cs становить величину порядку 10^{11} Бк, ^{90}Sr - 3^{10} Бк, що орієнтовно дорівнює величині річного виносу радіонуклідів з території зони відчуження річкою Прип'ять. Станом на 28 квітня радіоактивний димовий шлейф вже перетнув державний кордон із Білоруссю, що вимагає посиленого радіаційного контролю подальшого руху радіоактивних аерозолів (рис. 4).

Північна частина пожежі перетнула зону західного сліду радіоактивного забруднення після аварії на Чорнобильській АЕС 1986 р., що призвело до необхідності прямої атаки на пожежу в умовах сильного радіаційного забруднення - зокрема у лісах із щільністю забруднення ґрунту ^{137}Cs (рис. 5, 6). Це призвело до додаткового внутрішнього та зовнішнього радіаційного опромінення пожежних під час гасіння.

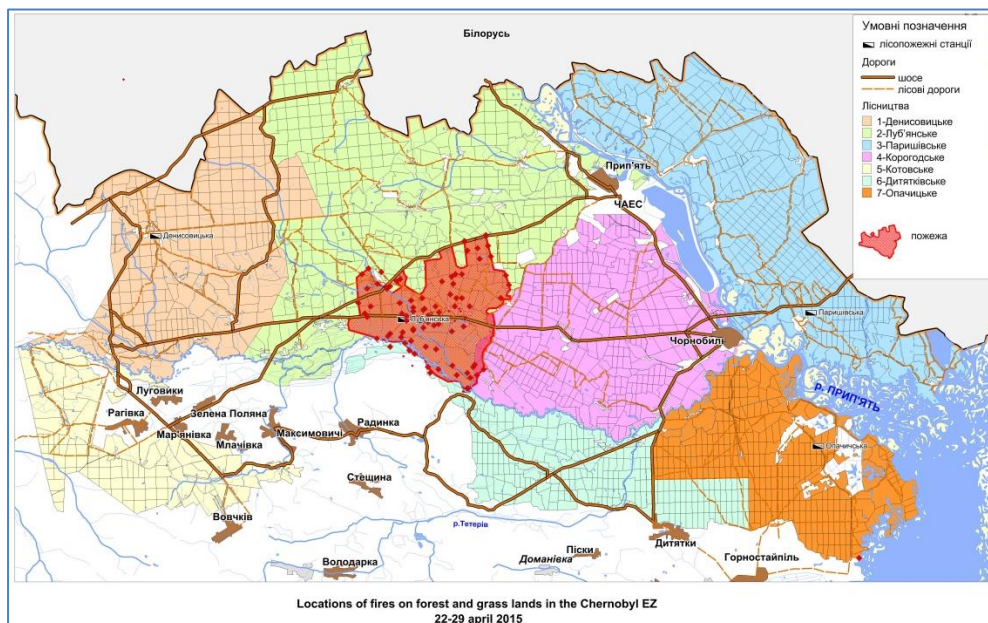

Рис. 3 – Розташування джерел горіння зафіксованих спектро радіометром MODIS у Луб'янському, Корогодському та Дитяківському лісництвах державного спеціалізованого лісового підприємства «Чорнобильська Пуща» протягом 26-29 квітня 2015 р. та лісових пожежних станцій.

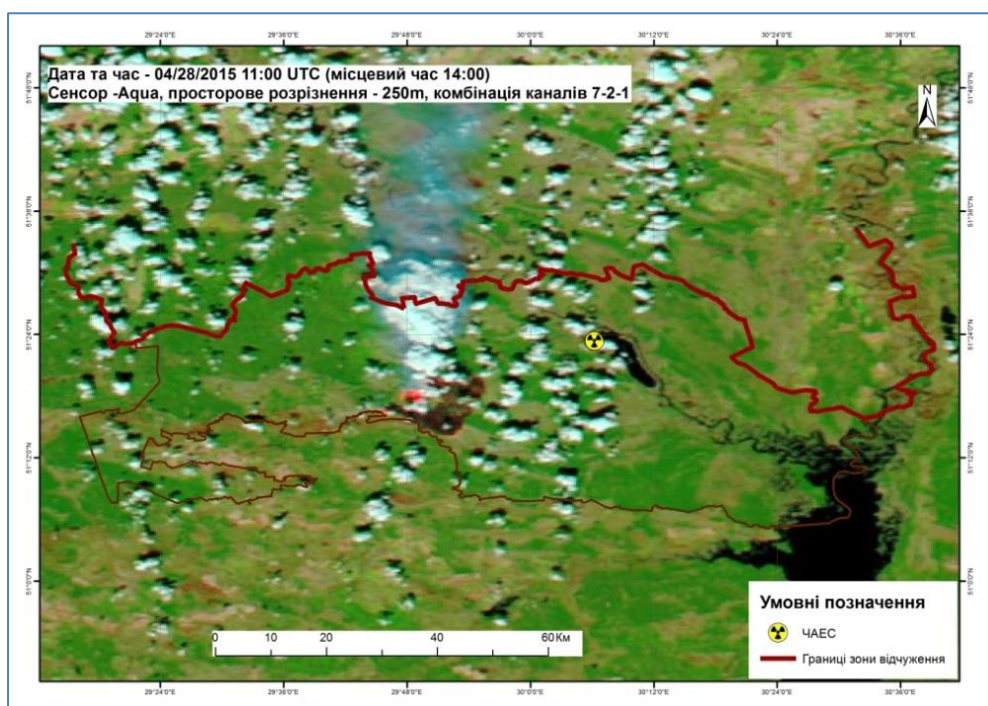

Рис. 4 - Розповсюдження димового шлейфу від рослинної пожежі у зоні відчуження ЧАЕС на північ через державний кордон з Білоруссю (станом на 28 квітня 2015 р.).
Обробка знімка - Гілітуха Д.В.

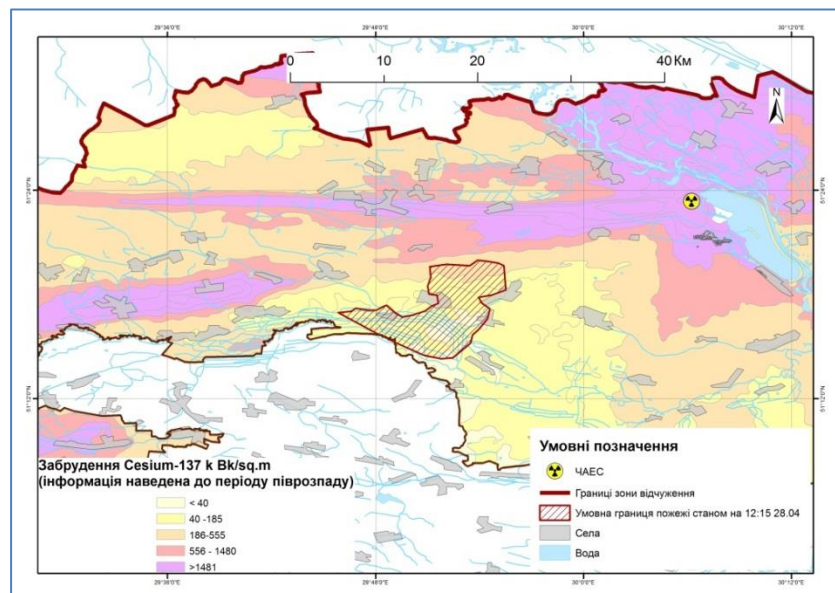

Рис. 5 – Границі рослинної пожежі та зони радіоактивного забруднення у зоні відчуження ЧАЕС за попередніми даними дистанційного зондування. Обробка знімка - Гілітуха Д.В.

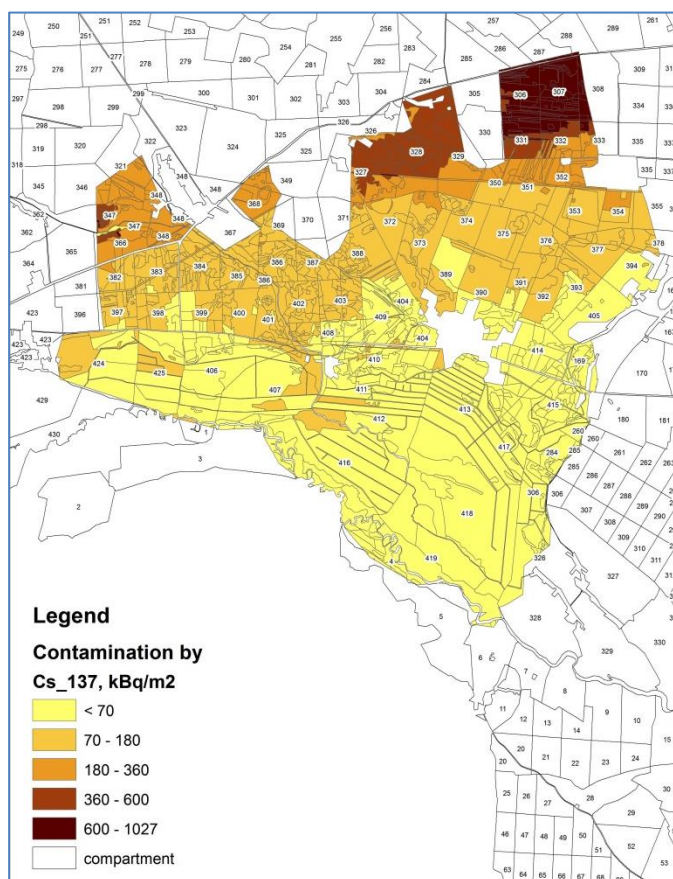

Рис. 6 - Щільність забруднення ґрунту ^{137}Cs лісових земель пройдених пожежею 26-30 квітня 2015 р.

Необхідно враховувати, що досвід попередніх радіоактивних аварій свідчить, що радіоактивна хмара буде мігрувати протягом місяця та довше, отже важливим є моніторинг подальшого руху атмосферних мас з боку Українського гідрометеоцентру.

Вперше Національний університет біоресурсів і природокористування України (НУБіП України) намагався звернути увагу керівництва України на проблему радіоактивних пожеж у зоні відчуження протягом 2007-2009 рр. Відповідні офіційні листи із рішенням трьох міжнародних конференцій під егідою UNISDR, Ради Європи, ОБСЄ,

Глобального центру моніторингу пожеж (GFMC), Лісової Служби США, Єльського університету, США та інших були спрямовані до Президента України, Прем'єр-Міністра України та Верховної Ради (див <http://nubip.edu.ua/en/node/9083/5>). Про необхідність прийняття негайних заходів для вирішення даної проблеми йдеться у листі Президента України від 09.01.2008 р. №1-1/5, дорученні Прем'єр-Міністра України № 811/1/1/-08 від 12.01.2008 р., дорученні Першого Віце-Прем'єр-Міністра від 13.05.2008 р. № 811/4/1-08, а також Постанові Верховної Ради України від 21.05.2009 р. №1368.

Проте реальних позитивних змін у системі охорони лісів від пожеж у зоні відчуження не відбулося. Готовність протипожежних служб зони відчуження поступово погіршувалась внаслідок відсутності фінансування та уваги керівництва зони відчуження та МНС України до цієї проблеми. В той же час пожежна небезпека лісів зросла в декілька разів внаслідок відсутності повноцінного лісового господарства, проекту протипожежного впорядкування території та інших чинників. На цей час територія зони відчуження тільки на 40% вкрита системою виявлення пожеж, відсутні дороги протипожежного призначення, час доставки протипожежних сил та засобів перевищує 40 хвилин (в Туреччині та Франції – норматив – 15 хвилин), а деякі частини зони недоступні взагалі. Протипожежні водойми не забезпечують вчасної доставки води для гасіння до місця пожеж. Лісові пожежні не забезпечені засобами індивідуального радіаційного захисту. Протипожежні сили не навчені методам непрямой атаки для уникнення додаткового опромінення під час гасіння. Велика лісова пожежа загрожує опроміненню населення за зоною відчуження та забрудненню сільськогосподарських угідь та відкритих водойм на відстань до 100 км (див <http://www.fao.org/3/a-i4447e.pdf>, <http://www.esajournals.org/doi/abs/10.1890/14-1227.1>, <http://gchera-ejournal.nubip.edu.ua/index.php/ebql/article/view/24>).

На запит НУБіП України щодо необхідності прийняття термінових заходів у напрямку вдосконалення протипожежної охорони лісів перший заступник Голови Державного агентства з управління зоною відчуження пан О. Туркевич офіційно повідомив: «Одночасно повідомляємо, що на цей час у зоні відчуження не існує проблеми «глобальних пожеж» і їх наслідків. Існуюча система протипожежних заходів та пожежні підрозділи працюють достатньо ефективно, щоб запобігти великим пожегам. У нинішній економічній ситуації і з огляду на інші проблеми, витратити значні кошти на створення нової протипожежної системи, на нашу думку, є недоцільним» (лист ДАЗВ № 02-4120/1.1 від 02.10.13 р.). Таке ставлення суттєво погіршує міжнародний імідж України як держави, яка не приділяє достатньої уваги екологічним проблемам, що можуть нанести шкоду не тільки Україні, а й сусіднім державам, оскільки ця проблема є широко відомою у світі через публікації BBC, Guardian, The New York Times, The Japanese Times, Kyiv Post та інших ЗМІ.

На сьогодні в лабораторії лісової пірології НУБіП України розроблений повноцінний комплекс заходів щодо впровадження **«Інтегрованої регіональної системи охорони лісів від пожеж у зоні відчуження»**, реалізація якого забезпечить недопущення великих радіоактивних пожеж та додаткового опромінення лісових пожежних, персоналу зони відчуження та населення, а також вторинного радіоактивного забруднення прилеглих до зони відчуження територій. Проте до сьогоднішнього дня інтерес до цієї системи з боку органів державної влади, що відповідають за пожежну безпеку відсутній. З метою недопущення подальших радіоактивних пожеж лабораторія лісової пірології НУБіП України готова прийняти участь у науковому супроводі вдосконалення системи охорони лісів від пожеж у зоні відчуження ЧАЕС.